

למורה:

שיעור זה הוא השיעור הראשון בתכנית "חינוך לאחריות" המיועד לכיתות ה'ו', תחת החטיבה הראשונה "הכסף שלי".
מיקום השיעור ברצף הלמידה: שיעור ראשון בתכנית.

נושאי השיעור:

- קביעת מחיר של מוצר
- היצע וביקוש
- מדד המחירים לצרכן
- אינפלציה

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב, מקרן
- דפי עבודה (נספח א')

הקיוסק של ארה"ה

בעיר בו אנו גרים ישנו קיוסק אותו כולם מכירים.
הקיוסק של ארה"ה.

הקיוסק פתוח כל יום מבוקר ועד ערב והוא תמיד הומה אדם.
מוכרים שם הכל! מוצרי מכולת, צעצועים.. מכל וכל.

לארה"ה יש קסם מיוחד. הוא הגון וחביב על קהל לקוחותיו.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

הקיוסק של ארה'לה

אחד מלקוחותיו הקבועים של ארה'לה הוא דוד
שמגיע מידי בוקר באופן קבוע
כדי לקנות שוקו, לחמניה ולעיתים גם צעצוע.
ארה'לה המוכר מכיר את דוד מצוין
עוד מהימים בהם היה דוד בגן.
הבוקר כמידי יום הגיע דוד לקיוסק, בחר קלף משחק,
לחמנייה טרייה ובקבוק שוקו מתוק.
את המוצרים שקנה שם על הדלפק, ונתן לארה'לה את סכום
הכסף הקבוע.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

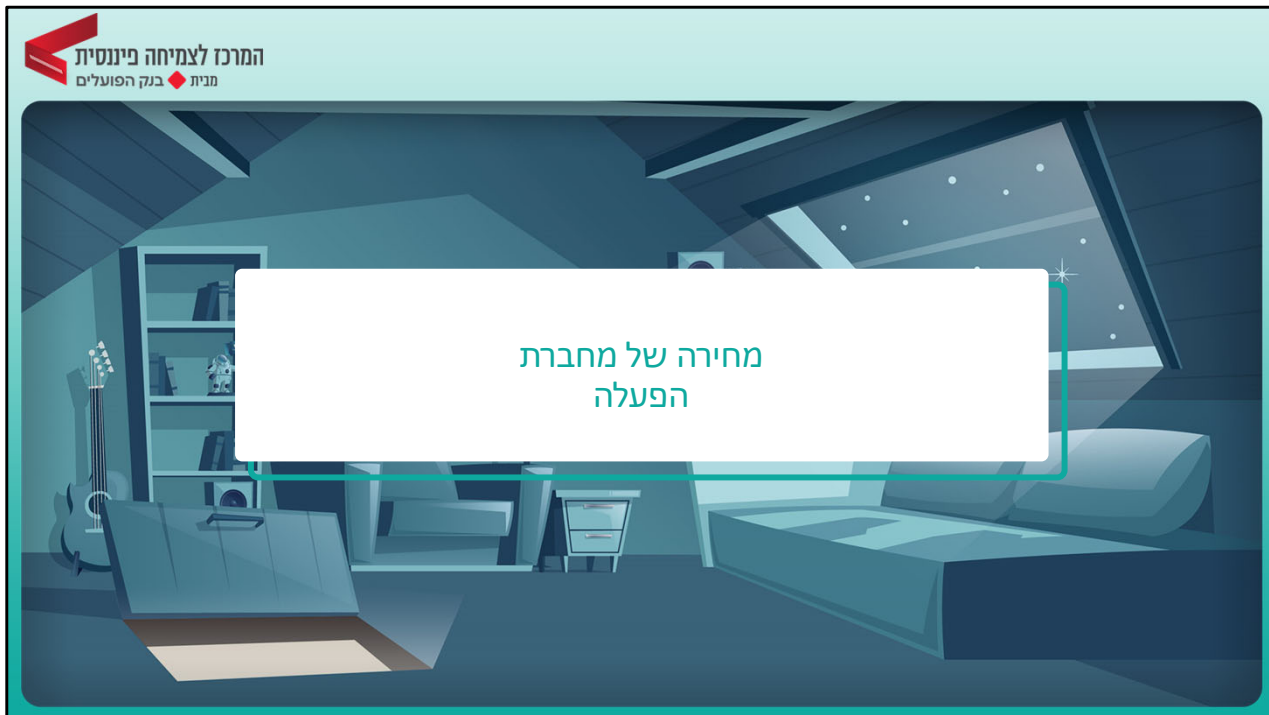
הקריאי לתלמידים את הסיפור.

שאלי: לפי מה לדעתכם נקבע מחירו של מוצר?

תשובות אפשריות: מחירם של החומרים ממנו עשוי המוצר, עלות תהליך הייצור.

שאלי: מה יכול לגרום לעליית מחיר המוצר?

כתבי את התשובות על הלוח (חשוב לא לתת את התשובות אלא רק להקשיב לתלמידים).

הפעלה - הנחיות למורה:

מטרה לימודית: התלמידים יכירו את הגורמים המשפיעים על קביעת מחיר של מוצר ויבינו את המושגים 'היצע' ו'ביקוש' באמצעות חווית הקנייה והצגת נקודת מבטו של מוכר המוצר.

בהפעלה זו התלמידים יציגו שתי הצגות קצרות אשר בעקבותם יתבקשו להסיק מסקנות לגבי הסיבות לשינוי במחיר:

הצגה מס' 1 – תמחיש מצב שבו יש היצע גבוה של מחברות וביקוש נמוך (**הסבר זה הוא למורה בלבד. אין לחלוק איתו עם הילדים בשלב זה**).
בחלק זה יציגו 4 ילדים. תפקידים: ארה'ה, מספר, לקוח 1, לקוח 2.
הנחיות מקדימות: שולחן המורה הוא הדוכן של ארה'ה. הניחי על השולחן כ- 20 מחברות בערימה (ניתן להשתמש במחברות הילדים - לקחת מכל ילד מחברת).

הצגה מס' 2 – תמחיש מצב בו ההיצע נמוך אך הביקוש גבוה. (**הסבר זה הוא למורה בלבד. אין לחלוק איתו עם הילדים בשלב זה**).
בחלק זה יציגו 6 ילדים. תפקידים: ארה'ה, מספר, לקוח 1, לקוח 2, לקוח 3, לקוח 4.
הנחיות מקדימות: שולחן המורה הוא הדוכן של שלומ'ה. הניחי על השולחן 3 מחברות בלבד.

כל משתתף יקבל כרטיסיה ובה הטקסט של ההצגה.
בחרו את המשתתפים וחלקי בניהם את התפקידים. חלקי למשתתפים את הכרטיסיות. תני
להם מס' דקות התארגנות מחוץ לכיתה.

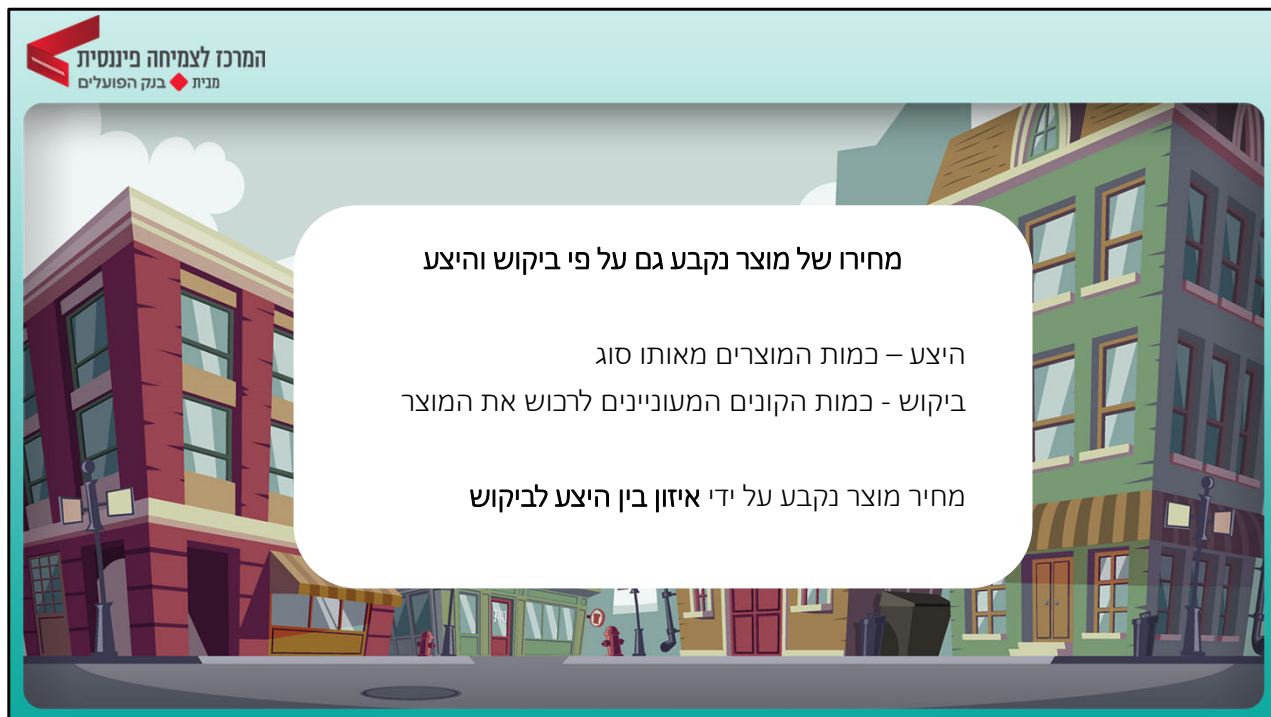
נהלי דיון במליאה.

שאלי:

- מדוע מכר ארה'לה את המחברות במחיר כל גבוה?
- מה דעתכם על התנהלותו של ארה'לה? האם פעל נכון כשמכר?
- האם גם אתם הייתם מעלים את מחיר המחברת במקומו?
- למה הקונים הציעו מחיר גבוה מ-5 שקלים?
- אם למחרת הייתם מקבלים מלאי חדש של מחברות, האם הייתם מורידים את המחיר?
- האם לדעתכם אנשים היו מוכנים לשלם מחיר גבוה גם אם היה מלאי גדול של מחברות בחנות?

בסיום בקשי מתלמיד שהוגדר כלקוח לתת את רשמיו מהפעילות.

סכמי: המחיר של מוצרים ושירותים אינו מחיר קבוע. לרוב מחירים עולה, ולעתים הוא גם יורד. ניתן להסביר את העלייה במחיריהם של מוצרים שונים או את ירידתם באמצעות גורמים שונים. אחת הסיבות היא שינוי בביקוש ובהיצע.

מחירו של מוצר נקבע גם על פי ביקוש והיצע

היצע – כמות המוצרים מאותו סוג
ביקוש - כמות הקונים המעוניינים לרכוש את המוצר

מחיר מוצר נקבע על ידי איזון בין היצע לביקוש

הסבירי:

- היצע פירושו כמות המוצרים המוצעים מאותו סוג (בדוגמא שנתנו – מס' המחברות).
 - ביקוש פירושו כמה קונים מעוניינים לקנות את המוצר.
- בדרך כלל, אם הביקוש למוצר גבוה כלומר יש הרבה מתעניינים וההיצע נמוך כלומר אין הרבה מן המוצר, מחירו של המוצר יעלה. אם הביקוש נמוך, מחירו של המוצר לרוב יירד כי המוכר מעוניין למכור את המוצר.
- בשקפים הבאים יינתנו דוגמאות לאופן שבו היצע וביקוש משפיעים על מחיריהם של מוצרים.

היצע וביקוש – מקרה 1

ארה"ה מוכר בקיוסק צעצוע חדש ונדיר.

כל הילדים בעיר רוצים לקנות את הצעצוע, זה אומר כי לצעצוע יש ביקוש _____ (גבוה/נמוך)

הצעצוע נדיר, זאת אומרת שההיצע _____ (גבוה/נמוך)

האם יש סיכוי שהלקוחות יסכימו לשלם יותר בעבור הצעצוע?

למורה: (5 דק')

הציגי את המקרה הראשון במליאה ובקשי מהילדים להשלים את המשפטים.
ארה"ה מוכר בקיוסק צעצוע חדש ונדיר.
כל הילדים בעיר רוצים לקנות את הצעצוע, זה אומר כי לצעצוע יש ביקוש **גבוה**
הצעצוע נדיר, זאת אומרת שההיצע **נמוך**
האם יש סיכוי שהלקוחות יסכימו לשלם יותר עבור הצעצוע? יכול להיות שכן.
שאלי את התלמידים מדוע.

היצע וביקוש – מקרה 2

ארהל"ה החל למכור בקיוסק חטיף מסוג חדש.
למרות הציפיה, טעמו של החטיף לא מצא חן בעיני
הקונים. מעטים קנו את החטיף. הביקוש הינו
_____ (גבוה / נמוך)

במחסני הקיוסק הצטברה כמות גדולה של החטיף
שאף אחד לא קנה. ההיצע הינו _____ (גבוה /
נמוך)

מה לדעתכם יקרה למחירו של החטיף?

למורה: (5 דק')

הציגי במליאה את המקרה השני ובקשי מהילדים להשלים את המשפטים.

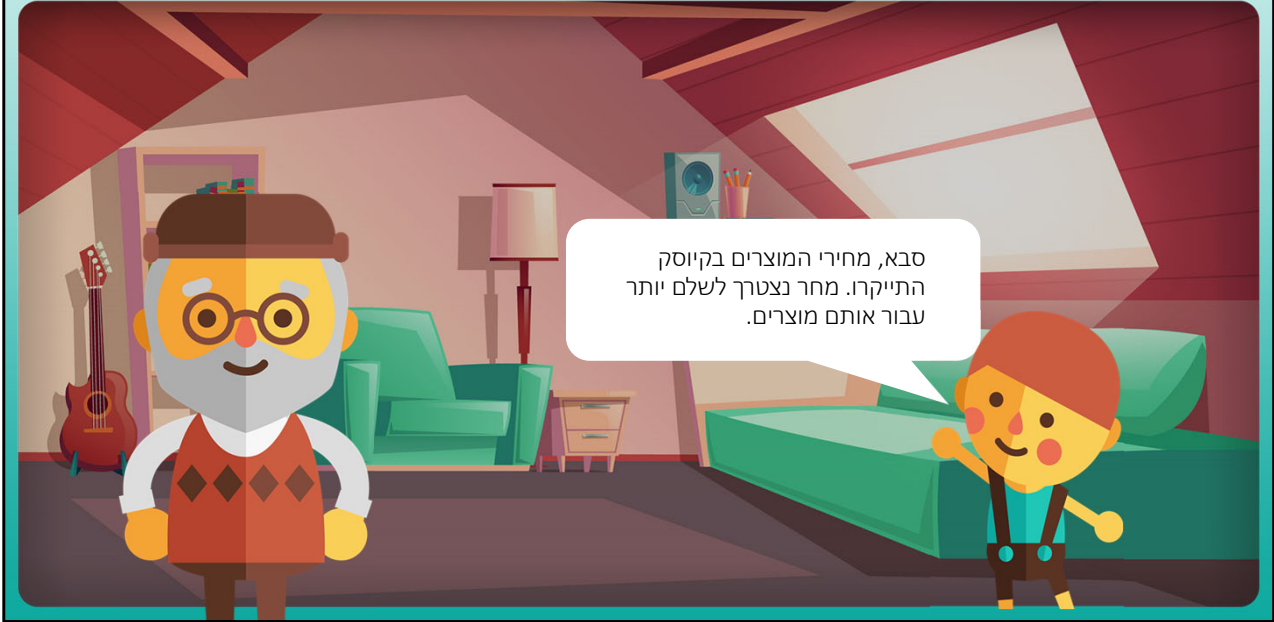
ארהל"ה החל למכור בקיוסק חטיף מסוג חדש.

למרות הציפיה, טעמו של החטיף לא מצא חן בעיני הקונים. מעטים קנו את החטיף. הביקוש
היה **נמוך**.

במחסני הקיוסק הצטברה כמות גדולה של החטיף שאף אחד לא קנה. ההיצע **גבוה**.

מה יקרה למחירו של החטיף? **יכול להיות שמחירו של החטיף יירד.**

שאלו את התלמידים מדוע.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

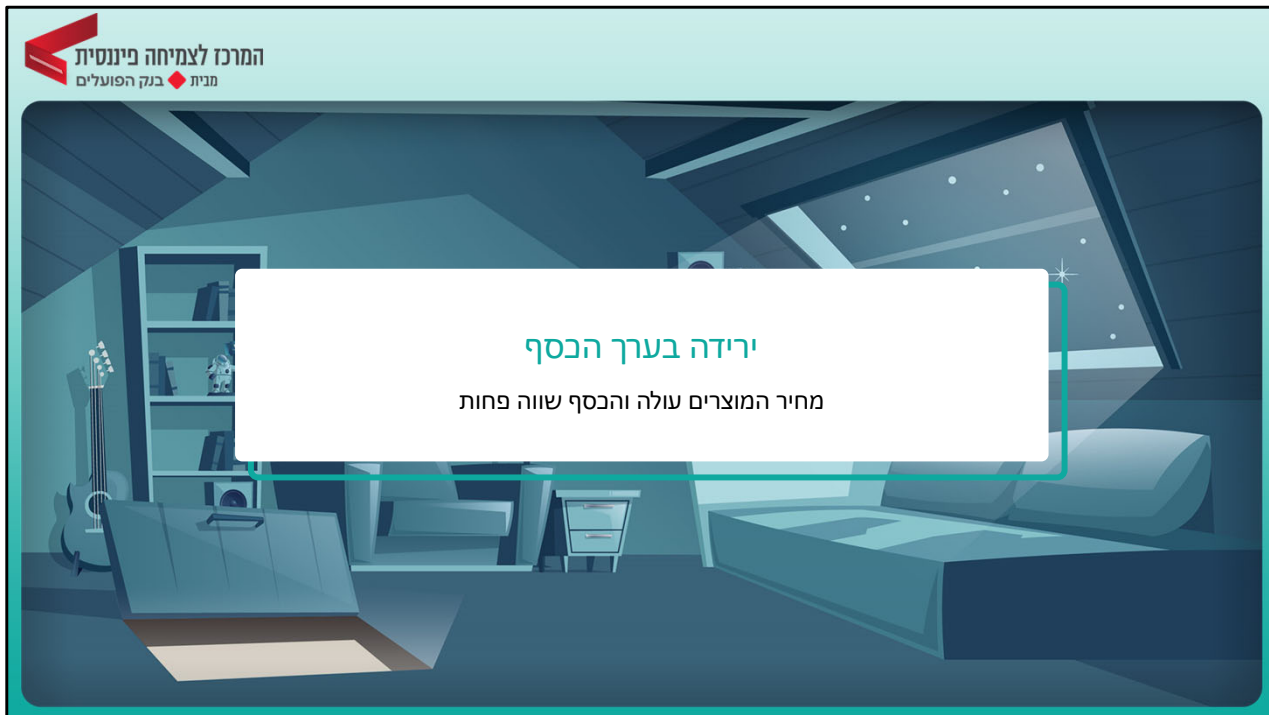
שאלי את התלמידים: למה התכוונה אמא כאשר אמרה שערך הכסף יורד? הסבירי באמצעות דוגמא: בשנה שעברה חלה עלתה 5 ₪. כיום, מחירה הוא 7 ₪. אותם 5 ש"ח כבר לא מספיקים לנו לקניית החלה. ערך הכסף ירד.

בקשי מהתלמידים לספר על מקרה שבו נתקלו בעליית או בירידת מחירים ושאלי מדוע לדעתם מחיר המוצר עלה / ירד?

שאלי: האם מחירו של מעיל נשאר קבוע לאורך כל השנה? אם לא, מדוע? נסו לחשוב על מוצרים נוספים שמחירים משתנה בעקבות אירועים שונים (דגלים לקראת יום העצמאות, מחירי תחפושות לקראת פורים, ביגוד קיץ / חורף, מוצרים לבית ספר לקראת שנת הלימודים).

הדגישי: כדאי לקנות מוצרים שונים במחירי סוף עונה או לחכות שמחירם ירד – לשם כך עלינו לדחות סיפוקים.

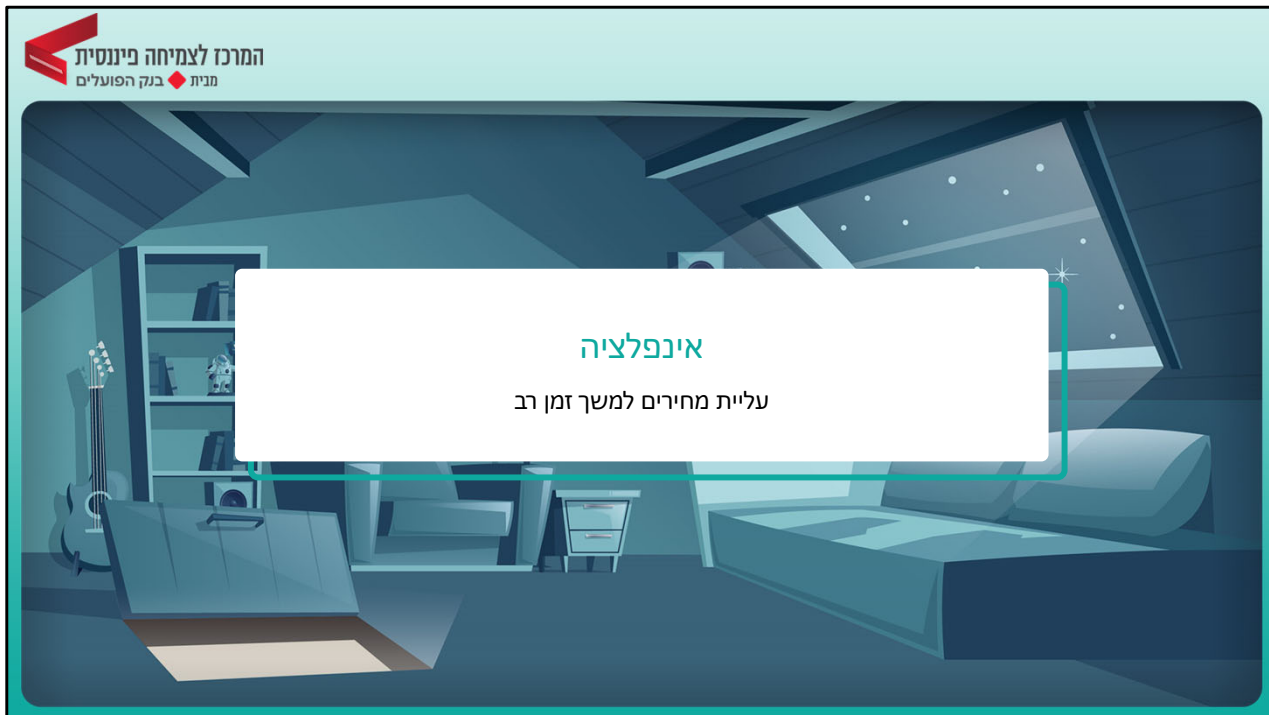
שאלי: מישהו יודע למה מתכוונים כשמשתמשים בביטוי 'דחיית סיפוקים'? **הסבירי** למה הכוונה.

ירידה בערך הכסף

מחיר המוצרים עולה והכסף שווה פחות

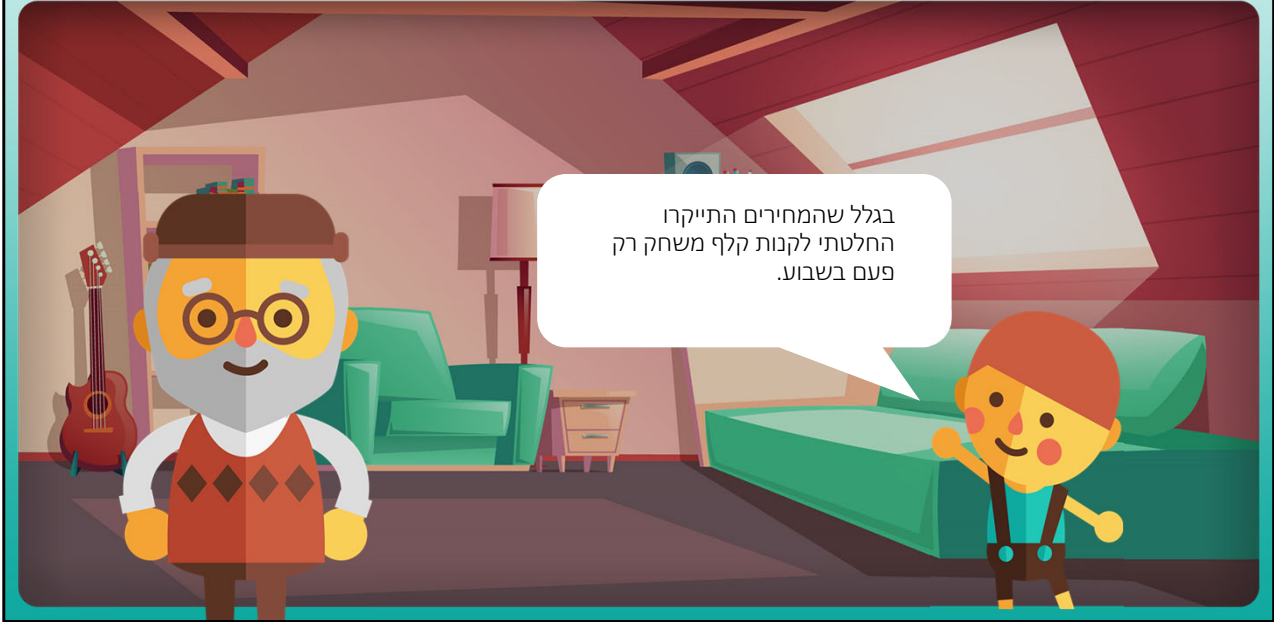
הסבירי: בדוגמא שנתנו בתחילת השיעור הגיע דוד לקיוסק על מנת לקנות את אותם מוצרים שקנה אתמול, אולם סכום הכסף הקבוע כבר לא הספיק לקניית אותם מוצרים. מקרה כזה מעיד על כך שערך הכסף ירד.

אינפלציה

עליית מחירים למשך זמן רב

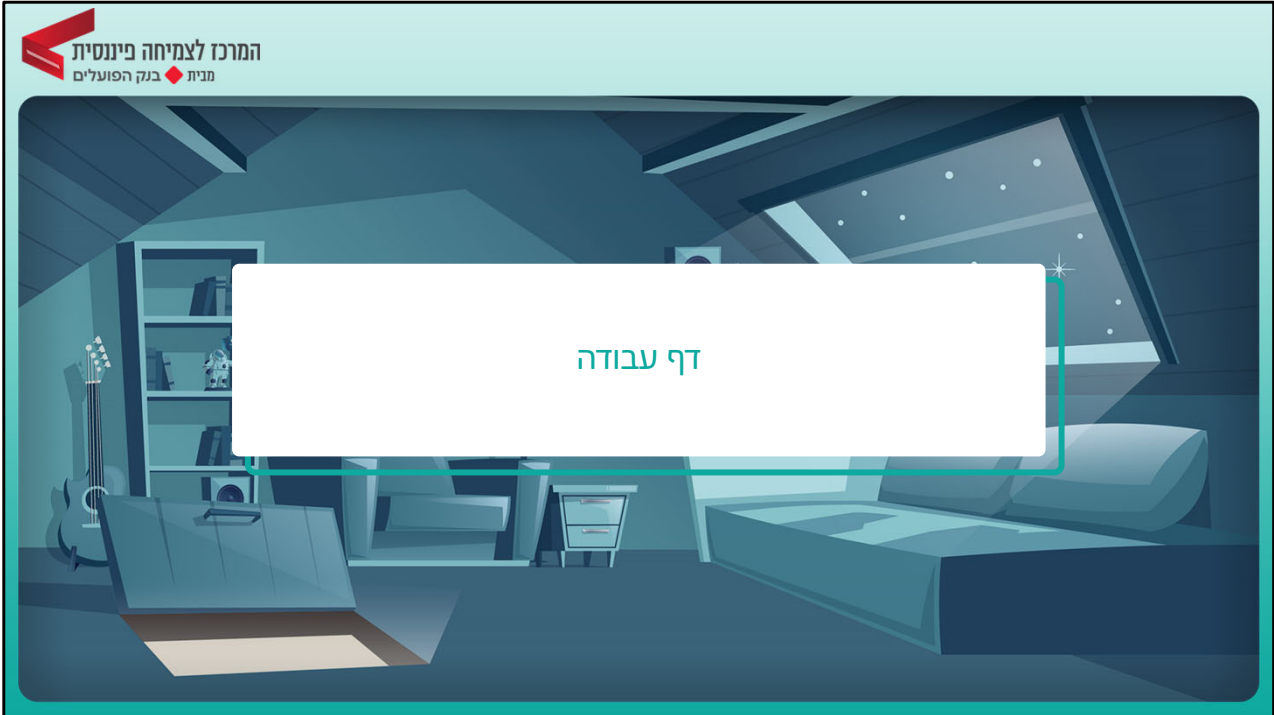
- הסבירי:** מצב בו המחירים עולים עוד ועוד לאורך תקופה ממושכת נקרא אינפלציה.
- ספרי:** לפעמים קורה שהאינפלציה יוצאת מכלל שליטה. לדוגמה, בשנת 1984 היה שיעור האינפלציה בישראל כ-400%!
- בקבוק מיץ שעלה בתחילת השנה 5 שקלים, עלה בסוף השנה 20 שקלים!
 - נסיעה באוטובוס שעלתה 3 שקלים עלתה בסוף השנה 12 שקלים.
- שאלי:** מי יודע כמה עלתה בסוף השנה מכונית שבתחילת השנה עלתה 20,000 שקלים?
- הסבירי:** הסיבות לאינפלציה יכולות להיות שונות כמו למשל תקופת בצורת שמביאה להתייקרות המים והגידולים, שינויי אקלים שגם הם יכולים לגרום לבעיות בריאות וחוסר במזון.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

הקריאי לתלמידים את הסיפור.

חלקי לילדים את דף העבודה.

לקראת השיעור הבא...

בקרו בסניף בנק הקרוב לביתכם.
כתבו באיזה בנק ביקרתם, תארו בפירוט מה התרחש בסניף בזמן ביקורך.
נסו לבדוק מהי מטרתו של הבנק ומה בדיוק קורה שם.
לשם ביצוע המשימה, העזרו בהורים באדם קרוב או בכל אמצעי אחר שברשותכם.

בסיום השיעור הציגו את משימת החקר כהכנה לשיעור הבא.